

Neštevilna je njihova množica! Od najmanjšega, s prostim očesom komaj vidljivega pajčeca pa do največjega do 18 cm dolzega pajka (Mygale), v najrazličnejših barvah stopajo ti pred oči, snujoč dolgo, srebrno svojo prejo. S kako raznimi lastnostimi brodiijo po tem božjem svetu!

V glavnih lastnostih pa se strinjajo vsi: osmeronogi roparji so, ki bajé ne koristijo pa tudi ne škodijo. Že sveto pismo pa obsoja človeka, ki „ni krop ne voda.“ In koliko nas je pajkov, ki držimo križema roke, kadar se nam podaje opravek, katerega se z jalovim izgovorom lahko znebimo. Ne mislim, da bi bilo med nami taci, ki bi ne spolnovali zakonitih dolžnostij svojih, pač pa nas je mnogo, ki bi storili za svoja društva in pa za strokovna lista lahko mnogo mnogo več. Kako neprijetno se bero mesto duha vedrečih razprav čestokrat smrtni vzdihji tega ali onega društva, kako nemilo dirne človeka, ko vidi v strokovnih listov predalih slabo prikrit boj, kateri list naj bi še dalje užival pravico življenja, kateri pa ne. Črnagoj.

(Konec prih.)

## Naši dopisi.

**Iz Krškega** Ko ste nas, veleccenjeni gospod urednik, te dni obiskali, bil je govor o novi organizaciji kranjskih učiteljskih društev. Ker imam gledé organizovanja raznih društev in zadrug že dokaj izkušenj, in ker so mi znani tudi dotični zakoni, zato hočem tukaj z ozirom na razne že od Vaše strani sprožene misli povedati svoja mnenja.

Gledé „Slovenskega učiteljskega društva“ je moje mnenje to, da bi se ne prena-rejalo niti gledé svojih pravil, niti gledé duha in po praksi vpeljanega delokroga. —

Vse drugo pa je zastran „Vdovskega učiteljskega društva“ in zastran „društva za zgradbo učiteljskega konvikta.“

Ti društvi imata skoro enaki smoter; zato bi kazalo ti društvi zjediniti v eno celoto in to ne v novo društvo, ampak v novo zadrugo. Že ranjki Ribnikar je name-raval predlagati, da bi se „Vdovsko učiteljsko društvo“ preustrojilo iz društva v zadrugo. Zakaj to? Društva so osnovana na podlagi društvenega zakona od leta 1867. 15. listopada, zadruge pa so utemeljene na združnem zakonu od leta 1873. 9. mal. travna. Zadruge imajo v zakonu trše in varnejše določbe in so primernejše za korporacije, katere se bavijo z gospodarstvom, z denarjem itd.; za korporacije, katere dajejo samo moralno moč svojim udom, pa zadostuje društveni zakon. „Učiteljski kon-vikt“ in „Vdovsko društvo“ pa pospešujeta materijelne interese kranjskih učiteljev; zato kaže, da bi se eno kakor drugo društvo preosnovalo v zadrugo, ali kar bi še bolje bilo, da bi se obe društvi združili v zadrugo s kakoršnim-koli primernim imenom, n. pr. „Slovenski učiteljski dom.“

V tem slučaju bi se n. pr. premoženje „Vdovskega učiteljskega društva“ vložilo kot delež ali kot hranilna vloga v novo zadrugo, na ta način, kakor se denar pod imenom deležev ali vlog vlaga pri hranilnicah in posojilnicah, ki so zadruge v smislu prej omenjene postave (9. mal. travna 1873.), tiste postave, na katero bi se tudi ta nova učiteljska zadruga opirala. Enako bi pa tudi „učiteljski konvikt“ pri novi zadrugi vložil svoje novce; udje enega kakor drugega društva pa bi z združitvijo vred pristopili k novi zadrugi, katera bi prevzela dolžnosti obeh sedanjih navedenih učitelj-skih društev, in katera bi te dolžnosti izvrševala dokaj ložje, kakor pa sedaj obe

posamično. Nova zadruga bi že potem sklepala o tem, kaj je storiti z velikim imetjem, ki ga bode imela. Ona bi lahko svoje novce naložene imela v papirjih ali v hranilnicah; lahko bi jih pa tudi posojevala učiteljem — zadržnikom; lahko bi si pa tudi sezidala ali kupila svoj „učiteljski dom“, dom za vdove, sirote itd. Mogoče je pa tudi, da bi nova „zadruga“, ki bode kaj krepka, zlasti če se ustanovi zadruga z neomejeno zavezo, prevzela vse navedene naloge, t. j. da bi vse to storila, kar je že zdaj „Vdovsko učiteljsko društvo“ zavezano, in pa da bi postavilo si „Učiteljski dom“, ter dajalo v njem zavetje sirotam. Vrh tega bi zadruga lahko bila vsem slovenskim učiteljem hranilnica in posojilnica; potem se jim ne bi bilo treba zanimati za kakošno nemško „Selbsthilfe“.

*Ivan Lapajne.*

**Dostavek uredništva:** Veseli nas, da ste se s takim veseljem poprijeli našega nasveta. Prav bi bilo, ako to zelo važno vprašanje na prihodnjem občnem zboru „vdovskega učiteljskega društva“, ki bode v četrtek, dné 19. t. m., bolj natančno pojasnite. Na ta način so združili tudi hrvatski učitelji svoj „konvikt“ in tamošnje „vdovsko društvo“, koje ima 38000 gld. glavnice in „konvikt“ pa okoli 3000 gld. Istina je, da smo slovenski učitelji še dokaj zadej za drugimi slovanskimi učitelji in istina je tudi, da kaj posebnega tudi ne bomo izumili, česar bi že drugi slovanski učitelji ne poskusili, zato bi bilo zelo pametno, če mi svoje slovanske tovariše posnemamo ter ustanovimo zgoraj nasvetovano „zadrugo“. Kako uspešno delujejo take „zadruge“ v tem se je prepričal naš urednik v letošnjih počitnicah v Zagrebu in v Pragi, zato bomo ustanovitev take „zadruge“ tudi z vsemi močmi podpirali.

**Iz radovljiskega okraja.** Že lansko leto sprožila se je misel, ranjkemu veleza-sluznemu nadučitelju M. Kovšci postaviti dostojen spominek v šolskem poslopju v Kropi. Misel dobila je takoj rodovita tla in učiteljsko društvo za okraj Radovljica preskrbelo je potrebno dovoljenje za vzdavo spominske plošče pri kropovškem krajnem šolskem svetu, ter naročilo ploščo pri g. Vurniku v Radovljici. Odkritje plošče vršilo se je prav slovesno<sup>4</sup> po programu naznanjenem v „Učit. Tov.“ in sicer v dan 31. mal. srpana t. l. Ker je bilo isti dan tudi uradno okrajno učiteljsko zborovanje za okraj Radovljica, razume se, da so bili, razun treh, kateri so se opravičili, vsi učitelji in učiteljice tega okraja pri slavnosti navzoči. Zastopani pa so bili tudi drugi okraj, vzlasti kranjski. Povsod pa še ni bil šolski pouk dokončan in marsikateri se ni mogel udeležiti. Gostje dohajali so že jutraj za rano, kakor jih je ravno vlak dovedel. Pri prvi hiši v trgu bil je postavljen dostojen slavalok z napisom „Bog čuvaj vaš prihod“. Ko se gostje nekoliko okrepečajo, gredo na slavnostni prostor, kjer je že zbrana šolska mladina s krasno šolsko zastavo. Trg, kakor tudi šolsko poslopje okrašen je s cesarskimi in narodnimi zastavami. Ob poldeveti uri šel je slavnostni spreved proti župni cerkvi, na čelu šolska mladina, gasilno društvo, gosti, krajni šolski svet, občinski odbor, sorodniki in domačini. Mašo je daroval g. župnik Fr. Hoenigmann. Po maši pa so pevcí zapeli na grobu rajkega „Blagor mu“. Na to so vsi krenili k šolskemu poslopju. Okrajni šolski nadzornik profesor Fr. Levec je opisal v slavnostnem govoru pokojnikovo življenje. Omenil je, da pokojnik ni bil ne pesnik ne pisatelj, a bil je popoten mož, in zasluži, da se mu postavi spomenik v šolskem poslopju. Spoznal ga je prvič pred devetimi leti, ter uvidel, da je mož na pravem mestu, kremitnega značaja, neupogljiv, natanko spolnjuje svoje dolžnosti, a ne samo to, delal je tudi za občino, pisaril pozno v noč in ugled učiteljstva širil. Bil je pravi vzor slovenskega učitelja. Doma Podvelbom na Notranjskem navzel se je že v zgodnji mladosti ljubezni za svoj rod, deloval v ožjem krogu vedno v prosep in izobrazbo naroda. Ustanovil je bralno in pevsko društvo. Odgojil je v trgu trojni šolski rod in marsikaterega dovedel do boljšega kruha. Ker je bil mož zaslužen, postavimo mu pomnik, toda ne samo na mrtvi steni temuč bolj v naših sreih, da ga posnemamo v vsem njegovem delovanju.

Nato se je plošča odgrnila. Široka je blizu meter in primerno visoka ter nosi napis: „Svojemu mnogoletnemu predsedniku, vzornemu nadučitelju Marku Kovšci, \* 25. sušca 1838. Podvelhom † 24. svečana 1894. v Kropi postavilo hvaležno učiteljsko društvo v Radovljici, 31. julija 1895“. Nad ploščo pa je iz belega mramorja izklesana doprsna podoba rajnega. Vsa čast g. Vurniku iz Radovljice, ki je delo tako ukusno izvršil. V tem ko se je plošča odgrnila, so pokali topiči. — Pol ure pozneje bilo je uradno zborovanje, pri katerem se je predstavil novoimenovani g. c. kr. okrajni šolski nadzornik And. Žumer, ob enem pa tudi poslovil dosedanji g. c. kr. okr. šolski nadzornik profesor Fr. Levec. Gotovo ga bo vsak izmed učiteljev ohranil v hvaležnem spominu. Na to nam je g. Lj. Stiasny prav zanimivo poročal: „Kako bi se zboljšalo šolsko obiskovanje.“ Ker je obljubil, da priobči svoj referat v „Učit. Tovarišu“, zato ne govorim dalje o njem. Važna točka dnevnega reda je bila tudi volitev dveh zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet. Izvoljena sta bila gg. Grčar in Stiasny, oba vrla in značajna moža. Ko se nam je še izplačala zelo nizka potnina — tako nizka, kakor sploh v nobenem okraji ne — je zatvoril g. predsednik konferencijo s trikratnim „Slava“ na cesarja in vsi skupaj smo navdušeno zapeli cesarsko pesem. Skupen obed z običajnimi napitnicami in pokanjem topičev bil je v gostilni pri J. Jalenu. Prehitro je prišel čas odhoda in razšli smo se vsak na svoj dom in počitnice.

## Vestnik.

**Osobne vesti.** G. Martin Humek, učitelj v Radečah, je imenovan nadučiteljem na dvorazrednici v Bohinjski Bistrici. Gdč. Ivanka Furlan, učiteljica v Senožečah, je dobila II. mesto na dvorazredni dekliški šoli v Trzinu. Učiteljem-voditeljem na jednorazrednici v Banjiloki je imenovan pomožni učitelj v Hrušici g. Tomo Jelenc. Učiteljica Ivana Tominc na Vrhniki je stopila v pokoj. G. Alojzij Sachs, učitelj v Vipavi, je dobil učiteljsko službo v prisilni delavnici v Ljubljani.

**Knjižnice za mladino** je izišel S. snopič ter obsega „Antona, Martina Slomškega spise, zbrani za mladino.“ I. Pesmi. I. Snopič za srednjo stopnjo. Zbral in uredil dr. Janko Bezjak. Kakor vsi drugi, tako je gotovo tudi ta zvezek dobrodošel naši mladini, zato od dna srca želimo, da bi se razširila „Knjižnica za mladino“ povsodi, kjer se čuje slovenska govorica.

**Ljubljanski mestni zbor** je dovolil trem mestnim učiteljem (gg. J. Dimniku, E. Ganglmu in Fr. Šifrarju) po 50 gld. podpore za pot v Prago, da si ogledajo narodopisno razstavo — osobito šolsko razstavo; dva mestna učitelja sta šla pa na svoje stroške v Prago; gotovo je to lep dokaz, da se mestno učiteljstvo zelo zanima za razvoj ljudskega šolstva.

**Prvi pokrovitelj** „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ je postal g. Jožef Traven, učitelj v Naklem na Gorenjskem ter daroval društvu v smislu § 6. društvenih pravil **dvostoto K**. Živel vrli tovariš! Bog mu povrni stotero, društvu pa nakloni še mnogo tacihi mož!

**Darovi** „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“: Gospica Marija Lončar je nabrala pri novi maši č. g. M. Skrjanca **4 K** in gdč. Ana Sedlak pri novi maši č. g. A. Kluna **12 K**; g. Ivan Pokorn **2 K**; za Praprotnikov spomenik: g. nadučitelj Fr. Papler **2 K** in g. učitelj Ivan Pokorn **2 K**.

**Občni zbor** „Društva v pomoč učiteljem in njihovim vdovam na Kranjskem“ bode dne 19. kimovca t. l. dopoldne ob 9. uri v II. mestni deški šoli na Cojzovi cesti. Ob 8. uri sv. maša pri sv. Jakobu. „Narodne Sole“ občni zbor bode dne 18. t. m. ob 6. uri zvečer v II. mestni šoli na Cojzovi cesti.

**Vabilo na XXX. občni zbor „Slovenske Matice“** v četrtek dne 26. kimovca ob 1/25. uri popoldne v mestni dvorani. (Pri tej priliki izražamo željo slovenskega učiteljstva, da bi se namesto A. Praprotnika postavil kandidatom za odbor M. Sl. zopet ljudski učitelj. Mislimo, da je ta želja slovenskega učiteljstva popolnoma opravičena, ne le zaradi stanu samega, ampak tudi zaradi števila učiteljev-matičarjev. Uredn.)